

GÖTEBORGS UNIVERSITET
CENTRUM FÖR ÅLDNANDE OCH HÄLSA – AGECAP

HANDELSHÖGSKOLAN, FÖRETAGSEKONOMISKA INSTITUTIONEN OCH INSTITUTIONEN FÖR SOCIOLOGI OCH ARBETSVETENSKAP

Chefens betydelse för ett längre arbetsliv

Ewa Wikström och Roy Liff

Bakgrund: Förlängt arbetsliv

1. För att garantera ett hållbart pensionssystem
2. Tillgång på arbetskraft
3. Välbefinnande hos äldre

Syfte

En forskningsgenomgång av vad ett åldersmedvetet ledarskap är och vilka organisatoriska förhållanden som möjliggör för ett förlängt arbetslivet.

Pensionering och åldersmedvetet ledarskap

- Psykologiska teorier. Arbetsgivarens roll negligeras.
- Åldersmedvetet ledarskap.
  - Beaktar arbetsgivarens roll och betydelsen av den institutionella kontexten i en organisation.
  - I dessa studier påvisas hur individens karriärbana gestaltar sig.
  - Arbetsgivaren kan påverka medarbetarens bana från anställningens början. Svårt att påverka när pensioneringen närmar sig.

Åldersmedvetet ledarskap

- Åldersmedvetet ledarskap innebär att chefen tar hänsyn till olika individuella aspekter, bland annat ålder, för att alla ska kunna uppnå personliga mål och samtidigt bidra till organisationens övergripande mål.
- Ett effektivt åldersmedvetet ledarskap behöver inkludera hela arbetslivet eftersom det är tydligt att det inte enbart är tiden strax före pensionering som påverkar individers pensionsbeslut.

Bibehållande av kunnande

- Mentorskap & kompetenslaboratorier
- Behålla unik singel kompetens.
- Behållandet hindras av en teknisk kunskapssyn
- Behållande av kunskap sker genom kontinuerlig interaktion
- Tyst kunnande (och tacit även för personen).
- Iterativa process löser uppgifter tillsammans.
- Marginell effekt för fördröjd pensionering.

HR-rutiner

- HR-rutiner skapar förutbestämda pensioneringseffekter.
- HR-rutiner handlar om de arbetssätt som man socialiseras in i som chef som ofta tas förgivet (regler, normer och tankemönster).
- Förlängt arbetsliv kräver en (re)strukturering av HR-rutiner.

Exempel på HR-rutiner

- Strukturer för löner / syn på avtagande marginalnytta av mer erfarenhet.
- Rutiner för kompetensutveckling/syn på avtagande marginalnytta av kurser mm.
- Byråkratiskt/formellt ledarskap i samband med utvecklingssamtal.

Ett interaktivt perspektiv på Åldersmedvetet ledarskap

1. Chefers syn på kunskap och kunnande behöver omdefinieras eftersom äldres kunskap ofta nedvärderas i relation till yngres kunskap. Om detta görs kan det förhindra att organisationer förlorar värdefull kunskap.
2. Chefer behöver anpassa HR-rutiner utifrån anställdas behov och önskemål i stället för standardiserade rutiner, så att de inte normerar utträdet från arbetslivet vid en särskild ålder.
3. HR-funktionen i en organisation behöver aktivt arbeta med att vinna förståelse för ett åldersmedvetet ledarskap på alla nivåer. HR-funktionen är central för att synliggöra äldres kunnande för operativa chefer och yngre medarbetare.

Framåtblick

- Handlingsmönster handlar om att aktörerna utgår från en kombination av konsekvenslogik och lämplighetslogik.
- Tidigare forskning har betraktat handlandet som konstant och enbart baserat på konsekvens.
- Föreställningar om lämplig pensionsålder/mentalt och i avtal.
- Förändring: Påverkan från arbetsgivaren och institutionaliserade normer i HR-rutiner.
- Handlingsmönster kan förändras och kombination av konsekvens- och lämplighetslogik.

TACK!

GÖTEBORGS UNIVERSITET
CENTRUM FÖR ÅLD RAND E OCH HÄLSA – AGECAP

HANDELSHÖGSKOLAN, FÖRETAGSEKONOMISKA INSTITUTIONEN OCH INSTITUTIONEN FÖR SOCIOLOGI OCH ARBETSVETENSKAP